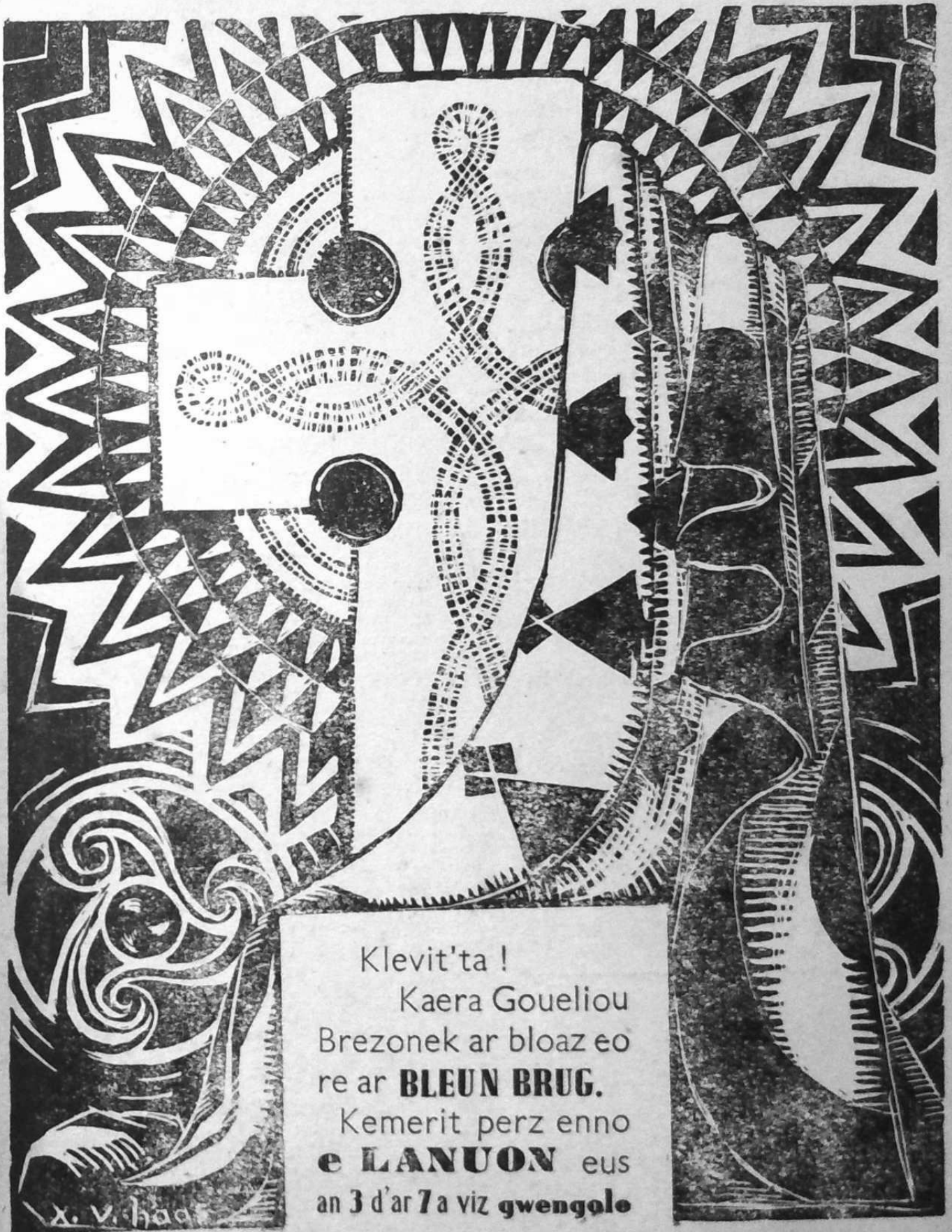

FEIZ HA BREIZ

EOST

1938

Kannad Mizek ar Vretoned

Klevit'ta !

Kaera Goueliou
Brezonek ar bloaz eo
re ar **BLEUN BRUG.**

Kemerit perz enno
e **LANUON** eus
an 3 d'ar 7a viz **gwengolo**

X. V. haas

FEIZ HA BREIZ Renet gant an Ao. PERROT

KOUMANANCHOU DIOUZ AR BLOAZ :

Breiz..... 15 lur — Frans ha broiou stag outi..... 13 lur
 Evid ar re a zo e diavêz bro .... 20 lur
 Koumananchou a enor ..... 20 lur

Kasit ho koumananchou, dre chek-post da : M. l'ADMINISTRATEUR DE « FEIZ HA BREIZ », SCRIGNAC (Finistère).
 C. C. 21.802 Rennes.

Lenh ha studia :

LA LANGUE BRETONNE en 40 leçons,
 gant F. VALLÉE (Prudhomme, Sant-Brieg.... 15 fr.
 GERIADURIG BREZONEK GALLEK,
 gant ERNAULT (Prudhomme)..... 18 fr.
 GRAND DICTIONNAIRE FRANÇAIS-BRETON,
 gant VALLÉE (Imprimerie Commerciale, Roazon 75 fr.
 LES MOTS FRANÇAIS ET BRETONS CLASSÉS
 D'APRÈS LE SENS, gant VALLÉE (levr I)... 10 fr.
 JAFRENNOU, Ti (An Oaled), Kerhaez (levr II) 12 fr.
 NOTENNOU DIWARBENN AR GELTED (e ti
 NOTENNOU DIWAR-BENN AR GELTED (e ti VAL-
 LÉE, 37, rue St-Benoît, St-Brieg) hep gériadur 3 fr.
 Pep levrenn gant gériadur..... 4 fr.
 SKELTLA SEGOBRANI (e ti VALLÉE), pep levrenn 8 fr.

Sela-uit mat !

BLEUN BRUG LANUON

a vezo grêt d'an

Brudit an c'helou-se en
 dro d'eoc'h

3, 4, 5, 6, 7

a viz

GWENGOLO

1938

74^{vet} BLOAVEZ — Nⁿⁿ 8

MIZ EOST 1938

FEIZ HA BREIZ

Breiz o ouestla ar Frans
 d'ar Werc'hez

Tric'hant
 vloaz a zo, er
 bloaz-man,
 abaoe m'eo bet
 gouestlet ar
 Frans d'ar
 Werc'hez; mat,
 eul leanez vri-
 zat eo a lakas
 ar roue Loeiz
 XIII da ginnig
 e rouantelez
 d'an Itron Va-
 ria ha setu
 aman penaos
 ec'h en em ge-
 meras.

E Montrou-
 lez, eur gêr
 gouestlet d'ar
 Werc'hez, a-bell
 'zo, rak a-uz he
 mogeriou e we-
 led, eun tour,
 par da hin'

Kreizker, tour iliz Itron Varia ar Vur, e oa neuze eleiz a diez leaned ha leanezed, leaned sant Dominik, leaned sant Fransez, leanezed Karmel, leanezed santez Ursula ha Beneadezed ar C'halvar.

Etouez ar re ziweza-man e veve, e hanterenn genta ar XVII^{vet} kantved eul leanez hag he devoa kals da c'houzanv hag a oa tost he c'halon da galon Doue : he hano pa oa er bed oa Anna de Goulaine hag he hano leanez Anna Mari Jezuz stag ouz ar Groaz. Ganet e oa bet e maner Poulmig, e parrez Lanveog, e eskopti Kerne.

Wardro ar bloaz 1636, an Itron Varia a en em ziskouezas, eun dervez d'al leanez santel-se hag a zisklerias d'ezi ar c'hoant he devoa ee'h en em ouestlje ar Frans d'ezi. Ha setu aman penaos ee'h en em gemeras evit kas he c'hefridi da benn.

Beneadezed ar C'halvar a oa bet savet o urz gand an Tad Joseph, eur c'habusin, leshanvet « l'Eminence grise » hag a oa bras bras e c'halloud war ar c'hardinal de Richelieu, mestr-ministr ar Roue Loeiz XIII. An Tad Joseph a anavezze ar Vamm Anna Mari etouez holl leanezed e urz; gouzout mat a rae ar berlezenn, gaer ma oa. Mirout a rae atao al liziri a skrivent an eil d'egile hag hano a gaver enno, dres, eus gouestla ar rouantelez d'an Itron Varia.

An Tad Joseph a lakeas al leanez da vont da jom da gouent Paris evit ma c'hellje he bleina êsoc'h a-ze, war hent ar zantelez.

Difizians en devoa, evel an holl dud a iliz, eus ar burzudou e kleve hano anezo; goulenn a eure testeniou; digas e voent d'ezan hag e kredas rei da anaout d'ar roue, drezan e-unan, pe dre Richelieu, ar pez a c'hortoze ar Werc'hez digantan. Ar Frans, en amzer-se, a oa bras he enkrez. An Aotrichianed a oa en o galloud ar Bourgogn hag ar Pikardi; kemeret o devoa Corbi ha Corbi n'ema nemet tregont leo-diouz Paris; en e strafuilh ar roue a en em droas ouz ar Werc'hez; eun den troet da bedi e oa hag e kavas mat ober ar pez a c'houlenne al leanez vreizat digantan.

Ar gourc'hemenn da ouestla ar Frans d'ar Werc'hez a voe douget d'an 10 a viz c'houevrer 1638 ha d'ar 15 a viz east, eus an hevelep bloavez, e Abbeville, war dalbenn ar

brezel, ar roue a ouestlas e rouantelez d'ar Werc'hez hag a heulias ar prosesion graet war e urz hag a vez nevezet, abaoe bep bloaz, da hanter-East : prosesion le Loeiz XIII.

Ha setu aze penaos, pa deuas dourn eur roue da ober ar walenn a dlee skoulma hano Mari ouz hini ar Frans, an dourn-se a oa renet gant hini eul leanez santel ginidik eus a Vreiz-Izel.

**

O Itron Varia, hor Rouanez hag hon Dukez vat, setu aze petra he deus graet hor Breiz evidoc'h, breman ez eus tri c'hant vloaz; siouaz, ne 'z a ket kaer an traou ganti, en amzer-man ma venn pep tra koueza en e boull, aman hag e lee'h all. An dud dizoue a venn a-grenn he diskar ha n'eo ket souez.

Eur Vreiz nac'het ganti he Feiz ne vezo mui Breiz; kollet he devezo he gened, he c'hurunenn, he ene; Bro ar Feiz, deuet da veza bro an dud dizoue, ne vezo mui Breiz. O Mari, pellaît diouti ar walenn-se; mirit hi; diouallit hi; astennit ho tourn d'he difenn ha grit ma vezo gwir atao ar gomz a lavare eun deiz eun dijentil breizat, e Montroulez end-eeun, da rouanez Frans he devoa aoun na vije c'hoariet eun dro gamm bennak d'ezi er gêr-se : « Doue ra viro Itron : biskoaz Breizad n'eo bet trubard! »

Evelse bezet graet.

Pennad diweza ar brezegenn a reas an Tad Tonquedec, S. J., e Itron Varia Baris, d'ar 15 a viz mae 1938. Ar brezegenn en he fez a gaver e « Bretoned Paris » mezeven 1938.

Eur vretonez yaouank

E KARANTEZ AN NESA

Karantez hor mammou kristen evit Jezuz hag evid e vamm a zo bras meurbet. O c'harantez evid an nesa a zo birvidik ive; rak an hini a zo Karantez Doue hag ar Werc'hez en e galon a dle, mar deo gwirion o c'harantez, karout ar re all. Gourc'hemenn Doue d'e vugale eo heman :

« Bugale Doue a dle bepred.
« Evel breudeur en em garet. »

Al lezenn-ze a jome bepred a-us da spered mamm Adriana. Pa rae unan bennak droug pe boan d'ezhi, e felle d'ezhi pardouni raktal; dioustu ive he deveze glac'har, pa zizoueze ganti nozout da eun all. Lavarout a rae alies : « Ne garfen ober droug da zen. » Hag aon he devoa d'hen ober. Selaou a rae mouez ar garantez a lavare d'ezhi :

« En da galon lak trugarez,
Ha strink pep kasoni er mez. »

Ret eo beza klevet ar vamm-man o kaozeal eus aneou koezet er pec'hed, evit gouzout peger bras oa he zrugarez evito. Eun droiad, e komzed dirazi eus eun ene en devoa, dre eur gwall-pec'hed, kollet e vrud vat. Evit santelaat ar gaoz, ar vamm gristen, o sonjal moarvat e trugarez Jezuz evid ar bec'herien, a lavaras : « Ar paour kaez ene a c'hell c'hoaz en em zasprena ha beza ken uhel ha ni er baradoz. » A ! ma karie, an dud a em gav santel war o meno, elec'h drailha brud an nesa, kaout truez outan, pedi evitan, pebez gwellaenn a vefe e touez ar gristenien ! Netra gwiroc'h eget komz ar fur :

« Ma ve pep kalon truezus
E ve muioc'h a dud eirus. »

D'he mab et da veleg, ar vamm gristen-man he deus bet lavaret meur a wech, ken entanet oa he c'halon a garantez evid an aneou gwasket gand an droug pe ar boan : « O va

mab, bez' mat evid an aneou, bez' trugarezus, trugarezus ! »

Pegement e karie ive ar beorien ! Pa oa bihan, Adriana a wele an digemer a rae bep gwener, he mamm, da eur paour a deue da glask an aluzenn. Pa veze graet enklask evid an Iliz, he devoa aon ne roje ket awale'h. Eun dro, e lavaras d'an ao. kure : « Marteze e roan re nebeut. — Eun hanter re a roit, eme ar beleg, kemerit an dra-man ; ho familh a zo niverus, hag ezomm ho peus d'he skoazella ive. »

Karout a rae, en eun doare dispar, parrez Plougerne... Pa zigase ar c'hleier, beteg-hi, glas eur c'haony e veze raktal lavaret eun « De profundis ». Hag e felle d'ezhi ez afe unan bennak eus an ti d'an enterramant ha d'ar zervich : « Kar eo d'eomp, mignon eo d'eomp », emezi o komz eus an den tremenet.

He c'harantez evit Breiz a oa bras ive. Stag oa ouz yez ar hag ouz giziou fur pe zantel hor bro. N'eo ket gant eur galon laouen e wele mammou o tilezel yez hon tadou evit deski d'eo bugale eur briz-c'halleg.

Gouzout a rae an hini a zeske, da genta, ar brezoneg, ha, da c'houde, ar galleg, en deus muioc'h a ouiziegezh. Eun deiz, e tenas an Ao. n' Eskob David d'he gwelout.

« Ao. n' Eskob, emezi, n'ouzounn ket kalz a c'halleg... — Galleg awale'h evit kaozeal ganen, a respontas an Eskob. Dale'hit mat d'ho yez kaer ha d'ho kiziou santel. O sikour a raint da ziuall ho feiz. Ha neuze, Breiz ne ve mui ker kaer ma ne ve klevet enni yez karet ho tud koz, ma ne ve mui gwelet enni giziou santel an amzer dremenet.

**

Kalz eus mammou kristen hor bro a en em anavezio er skenedenn re zister hon eus roet aman eus unan anezo. Pa glevas Soaz ar Borgn e oa moulet buhez he mere'h Adriana, e kavas dies : « Perak, emezi, ober traou evelse, gwelloc'h eo pedi eviti ; elec'h ober trouz en dro d'he hano, ez eo gwelloc'h he lezel da ziskuiza, er peoc'h, e kousk ar maro. » Peurliesia e tremen vertuziou ar vamm e buhez ar vere'h ; setu perak oa ret lavaret eur ger daoust m'hen displijfe d'ezhi diwarbenn Soaz ar Borgn, mamm Adriana Fiehoux.

H. B.

En eur savetei an douar eo e vezo salvet ar Vro

E fin miz Mae diweza, Emgleo katolik eskopti Cahors, er c'hreizteiz, a vode eur c'houec'h mil bennak a wazed, e Gramat. Dirak ar bobl tud-se dastumet dirazan, an Ao. n'Es-kob **Moussaron** a reas eur gaer a brezegenn diwar-benn al labour douar.

Ar c'homzou diskleriet gant en Eskob-se a zo ken pouezus, ha ken gwirion ive evit hor mêziou a Vreiz-Izel, ma kavomp mat lakaat eul lodenn anezo aman, dirak daoulagad lennerien Feiz Ha Breiz.

Boude beza diskouezet gant peseurt spered e ranker labourat war dachenn an Emgleo katolik, ar prezeger brudet en deus lavaret : « O savetei an douar koueriaded, en eur savetei ho micher eo e salvoe'h hor c'hornig-bro, hag ive ar vro a-bez. A! an douar, hon douarou-ni, nag ez int dudius da welout gant o zorgennou hag o c'hompezennoù. Ne skuit-zan, en eur vont hag en eur zont, en va zroiou, o sellet outo, ha n'hellan ket miret da estlâmmi ha da lavaret : ne dlee ket beza kalz a vroioù all hag a ve ken kaer ha ken pinvidik! »

« Met perak, mignonned ker, ez eus hirio koummoul ten-val o para a-zioc'h d'an holl draou-se a garomp kement; perak e weler ker stank a diez sarret, hag a atanchou dilezet, e kreiz hor mêziou; perak ar vuhez a dec'h hi kuit eus al lec'hioù-se, graet ken brao, evit he gwaskedi hag he skignañ? »

« A! ma kendale'her da dec'hout muioc'h mui diouz an douar e vezo graet gant hor bro, ha ne vezo ket pell. Rak arabat e ve ankounac'haat, e'houi, labourerien douar, eo c'hoaz al lodenn vras eur ar vro. »

« Gouzout a ran, ar bolitikerien, a zo du-hont e Pariz, n'o deus dalc'hmat en o ginou nemet komzou flour evit

« al labourerien, ne glaskont, emezo, nemet vad ar bobl, vad an dud a labour, hag en eur lavaret kement-se, ne sonjont nemet e labourerien ar c'heriou. »

« Met an dud a labour, met ar bobl, piou int nemet e'houi. N'oc'h ket hepken al lodenn vrasa eus ar vro, e'houi eo ive al lodenn dalvoudusa, abalamour ma roit d'ez, hep ehan, ar bevans ne c'heller ket tremen hepdan. Beva c'heller hep termaji, hep sinema, hep tiez-kafe, met ne vever ket hep ar bara hag ar gwin, frouez ho labour. »

« Ha dreist holl, en ho touez c'houi eo e chom bepred ar perziou mat-se a ra nerz ar ouenn; eus ho kreiz c'houi, eo e teu ar vro da gerc'hat, a rumm da rumm, an dibab tud he deus ezomm evit kas he c'harr en-dro. Gellout c'hellfer c'hoaz kreski ar veuleudi-se dleet d'o micher o lavaret : m'he deus bet hor bro an trec'h, ma 'z eo cho-met digabestr, war-lerc'h ar brezel bras, eo abalamour da nerz kalon he labourerien douar. »

« Ha pa z'eo ar wirionez kement-se, perak ive en holl lezennou bet fardet, nevez 'zo, evit gwellaat stad an dud a labour, n'eus bet graet netra, koulz lavaret, evit ar goueriaded? »

« Ret eo, hep dalc'h pelloc'h, e rofec'h da glevont o mouez. « man a-dra-sur, evit hada freuz, er vro, met evit ma vezo rannet an traou gant muioc'h a lealded, evit ma ne cho-moc'h ket c'houi, hag a zo o vaga ar re all, atao da ziweza, e lost an daol. »

« Hogen ho mouez, mouez hoc'h ezommoù hag ho kwirion, ne vezo klevet, nemet en deiz ma vezoc'h dourn ha dourn unanet, en deiz ma vezoc'h bodet e Emgleioù krenv reizet gant tud eus ar vicher, gant tud a benn hag a vale bepred gant eur spered kristen. »

« D'al labour-se, d'en em starda muioc'h an eil en-dro d'egile, eo e rankit staga, er c'henta amzer. »

« Koulskoude, ha poueza ran war va c'homzou, ma c'hou-lennan diganeoc'h poania d'en em unani ken etrezoc'h, n'eo ket hepken evit gounit madou an douar eo, daoust pegen leal, pegen talvoudus bennak e c'hell beza. Her gwelet a rit, koulz ha me, ma tee'h an den diwar ar mêz war-du ar c'heriou, eo alies dre m'en deus araok dilezet

« e feiz. An douar en deus ezomm da veza sklerijennet gant
« sklerijenn an Aotrou Doue evit gellout en em ziskouez en
« e sked hag en e gaer.

« Ret eo kaout skoazell an nenv eyit ive kaout nerz
« da zougenn samm ar poaniou a c'houlenn digant an den.
« Ret eo kredi e Providans Doue evit chom start er-sav di-
« rak an drein a ziwan ken stank war an hent. Ha dreist-
« holl ez eus ezomm da veza kristen da vat evit sevel eur
« familh grenv ha niverus, gwella pinvidigez ar vicher. Rak
« el labour douar, muioc'h eget el lec'h all ebet, ar maen-
« diazez eo ar familh niverus ha krenv.

« Ha setu perak, rei ar feiz d'ar re o deus he c'hollat,
« he lakaat da zihuna, da lugerni eus eur sklerijenn dom-
« moc'h er c'halonou m'eo kousket enno, setu ive war beseurt
« danvez e c'houlennan diganeoc'h poueza en ho prezegenn
« hag en ho studiadegou.

« A-benn breman, a drugarez Doue, al labour-se a zo
« boule'het brao gant yaouankiz kristen ar mêziou, omp eu-
« rus o saludi amant gant levenez ha karantez. Ra vezo ar
« baotred yaouank kalonek, a boagn da nevezi ar vuhez
« kristen en hor parrezioù, skoazellet gant o breudeur ko-
« soc'h eus an Emgleo katolik, hag holl asamblez, o savetei
« an douar dre ar groaz, hag ar groaz dre an douar, en eun
« hevelep taol, c'honi a zigaso ar silvidigez d'hor bro.»

L. B.

DELIG O VONT D'AR BOURK

Delig a zo seiz 'vloaz abaoe ar foenn; eur plac'hig futet,
hep lâret gaou ha dilu mat en he aferou, nemet eo eun tam-
mik aonik.

En deizioù-man, he mamm he c'hasas da gerc'hat eur
podad jistr da di ostiz traon ar bourk. Delig, gant aon da
goll he arc'hant, o lakas 'barz ar pod.

An ostiz hep sellet, a gargas d'ezhi he ficher :

— Ha da arc'hant plac'hig, emezan pelec'h ema ?

Delig, ken ruz he fenn ha kribenn eur c'hilhog, a respon-
tas 'n eur blega he fenn :

— Barz fons ar pod, Aotrou !

PEDI...

Muioc'h eget biskoaz pedi a zo d'eomp red,
Pedi a-zoare, nann d'ar red,
Pas eur wech na diou wech, met bemdez ha bepred.
Pa gleo war-du an nenv eur bedenn o sevel,
Doue d'e holl aeled a ro urz da devel.
Hep par eo he galloud hag eur bugel a bed,
Gant beg e vez bihan a gas en dro ar bed.
Ar pec'her, en iliz, a glemm, e toull an nor,
Endro d'e goustians chadennou dir a dorr.
Eur c'hoz-plac'hig a feiz, zoken hep gopal krenv,
Gant eur jestr euz he dourn, a vunt armeou adrenv.
Al labourer a c'houez dindan an heol bero,
A dap glao, dre eur gomz, da leunia e ero.
Ar bedenn hon diwall diouz dant an diaoulou gouez
Hag a asro kalon d'ar reuzeudig a gonez.
Ar bedenn a had joa e dounder ar sellou
Hag a skuilh kaniri war bleg ar muzellou.
Ar bedenn a ra sent ha, ma fell d'eqmp, warc'hoaz,
E douar Breiz-Izel sent all a vleunio c'hoaz.
Doue da neb e bed birviken ne vanko,
D'e vouez na d'e ezomm e skouarn ne stanko.
Eus ar bedenn 'n eus graet ale'houez arc'hant e di
Ha d'an holl eo gantan aes breman pignat di.
Er bedenn, gant Doue, eo bet neiziet ar peoc'h,
Ha neuze, Breiziz ker, me oar mat petra reoc'h.

Pontmaen, 30-3-38.

J. L'HELGOUAC'H. O. M. I.

Marvailhou ar Vam-Goz

Koz-koz oa p'oa marvet : pemzek vloaz ha pevar-ugent e vije bet d'an nevez-amzer; eur vaouez diskarg oa, drant, ha soum he fenn ganti atao! bez' e oa eur varvailherez evel ma n'eus ket kalz! eur vaouez hag a ouie eur bern traou. Sklêr oa chomet he lagad, ha lemm he zeod betek he deiz diweza! Sal hon divije dalc'het sonj eus kement a lavare, dreist-holl pa gomze diwarbenn an amzer goz! met, siouaz! ar re yaouank a zo eun tamm diempenn ha dievez! ober a reont ranellerez eus lavarou ar re goz, ha, padal, ma karfent kompren, ez int kenteliou a furnez, danevellou talvoudus ha plijadurus, ha ne vezo mui klevet hano anezo pa vo aet hon tud da anaon!

An hini goz-man a oa bet akuit war bep tra, en he amzer; eur vaouez a benn hag a skiant, mat ouz he amezeien :

N'he devoa ket he far da baka unan bihan nevez deuet war an douar, d'e lakat kempennik en e gavell, da gana d'ezan sôniou kaer! ped krouadur he deus ranket gour-vadezi? n'eo ket aes gouzout! da bed he deus gwisket o dilhad da vont d'an iliz? ha roet ali d'o faeron, d'o maeronez, d'o lakat e hano o zad-koz pe o mamm-goz, pe, da vihana, unan bennag eus ar familh : « ar re a zo er purgator, emezi, a vez diboaniet pa vez laket ar re vihan en o hano, hag eun enor eo d'ar re goz a zo c'hoas war an douar! »

Ha kaera pedennou a deue ganti dirag ar maro! pa veze unan bennak war e dremenvan ne ehane ket da bedi a vouez uhel, ha tre ma veze, da c'houde, war varv-skaon, e tibune, betek dialani, litaniou ha pedennou e'houek, desket d'ez i gant he mamm-goz he-unan. N'oa ket pinvidik, met, keit ha m'he deus gellet, he deus roet he frof d'ar zent : eur c'hroueried, pe eun torchad-lin d'ar Were'hez da c'houel ar Chandelour; eun dousenn viou da c'houeliou Pask; pevar real da benn Sant-Yann, hag eiz real el linsel a lakaer er feunteun, goude beza frotet dour ous he daoulagad ha laket ive en he din-vrec'h da gas kuit an boan-izili. Sant Alar, paeron ar c'he-

zeg, Sant Herbot dionaller ar zaout, o deveze ive bep bloaz eur gwenneg bennak diganti; ha mat oa da bedi, an dud her gouie, ha pa veze kleuv unan bennak gand ar c'hlenved-hirnez n'oa ket gwelloc'h egeti d'ober an naved tu-pe-du; ma vijec'h bet enkrezet diwarbenn eur vloc'h pe eul loan klanv, n'ho poa nemed eur ger da lavaret : « Pedit Sant Alar ma pareo va marc'h; goulennit digant Sant Herbot parea va bioc'h; setu pevar real evit ho poan, mamm-goz! » Ha raktal e stage d'en em erbedi ous ar sant!

Eun tamm deskadurez he devoa : lemm a ouie e galleg, e brezoneg; daou leor koz he devoa bet, evit triwac'h real, pa voe graet foar er presbital, war lerc'h ar person koz, hag unan anezo a zo brasoc'h ha pounneroc'h eged leor an Aviel a zo war an aoter! En hennez e lenne kement tra oa tremenet er vro, gwechall-goz, abaoue Nevenoe betek an dispac'h! o deski a rae dindan envor, kouls lavaret, ha pa veze hano eus eun iliz, eur maner, eun emgann pe n'eus fors pe-tra, e tisplege ar pezh he devoa lennet en he leor, pe gl' gant ar re-all. M'ho pijs he c'hlevet o komz diwarbenn ar c'hleier, ho pijs bet plijadur!

C'hoant he devoa da lavaret en devoa ar c'hloc'h eur c'horf hag eun ene; rak badezet e vez gand oleo-sakr, evel eur c'hristen, hag hano eur sant a vez roet d'ezan; gwisket e vez e gwenn, evel eur c'hrouadur, eur vouez sklêr en deus ive, hag ar penn-uhela anezan a vez graet empenn anezan.

« — Me gar ar c'hleier, emezi, a gemer perz en hor « glac'har hag en hol levenez; a gant evit hor bugale, a leuv « war hor bezion digor; a zon kel laouen evid an eureujou! « a ziskouez beza doaniet pa dosta an Ankou! a zigas da « zonz d'eomp, bemdez, eus eun Doue en em c'hraet den, eus « ar Were'hez, e vamm. En noz, e tav ar c'hleier, nemed eun « tan-gwall a vefe; ha p'oa beo va gwaz (Doue r'her par- « douno) e oamp boazet, hon daou, da zével da hanter-noz « da lavaret hor chapeled, evit ma savfe atao eur bedennig « bennak warzu an Nenv, pa renk ar c'hleier chom mut en o zourion! »

Lavarout a rae e oa e kêr Rouan eur c'hloc'h bras, e hano Jorj Amboaz. a oa daou-ugent mil lur a bouez ennan, ha tregont troatad en e dro! met ar c'hiz eus ar c'hleier

pounner-ze a zo abaoue an dekved kantved nemet ken, rak, arak n'oa nemet kleierigou, hag ar e'hloc'h kenta a zo bet graet gant Noe, dre urz an A. Doue, evit gervel an dud da bedi. Biskoaz kement-all! eur bern traou a deue ganti, a l-varan d'eoc'h! Meur a dro, he devoa displeget d'eomp istor kleier itron-Varia ar Wir-Zikour, e Gwengamp, a en em laeas da vralla, epad ar seziz, er bloavez 1591, evit diskulha ar Fransizien, o enebourien, d'an dukez Anna ha d'he Bretoned; m'ho pefe he e'hlevet o kana neuze :

« Beg an tour-plat ezon-me bet
« Ha den ebed n'em eus gwelet
« Nemed ar Were'hez hag he mab
« Ar re-ze a zo o vransellat!

Eur pezh lore'h a oa enni o tiskleria ar burzud!

« Ha tostoc'h d'eomp, emezi, e parrez Plougerne, kloc'hig eur chapel a oa war ribl ar mor, a loc'he e-unan, « e-kreiz an noz, da e'hvel an dud, pa dostae ar Zaozon « ouz an douar! Ken o deus e vruzunet en o e'hounnar! » A-wechou, evit he hegal, dre vadinerz, unan bennag a e'houlle outi :

« Daoust ha gwir eo, ive, mamm-goz? ha n'emaoc'h ket « o konta sore'hennou d'eomp? e spered ar re goz e sav meur a dra? »

Hag hi, neuze dic'hoarz, a gendalc'he :

— « Kredit, pe ne rit ket, n'ho peus ket a bee'hed o « chom heb ober; hogen, galloud Doue a zo divent, ha feiz « hon tud koz a oa start! Karantez ar Were'hez hag he « mamm, e-kenver Breiz, a zo bras, den n'hen nac'ho!... « Met... marteze 'z hoc'h inouet gant va marvailhou?

« 'Vit inouet n'omp ket, nemet n'eo ket dâ d'eoc'h en « em skuiza! ha goulskoude, ni a garfe klevet, eur wech « e'hoaz, hano diwarbenn kloc'h Keran! »

Ha bep tro, he daouarn kroaziet ganti war he barlenn, mamm-goz, speredet mat atao, en despet d'he oad, a stage evelhen :

— « Henez, ar e'hloc'h-se a anavezant mat, e welet hag e glevet am eus alies!

« N'ouzon ket pegeit a zo abaoue m'oa badezet h' « savet e beg e dour, rak iliz Keran a zo kouezet en he foull « pell bras a zo! Va zad-koz, evelato, en deus he gwelet en « he sav; ar vein anezi a zo aet, breman, da greski iliz Tre- « flaouenan, hag e lec'h m'edo an iliz koz, an A. de Ker- « menguy en deus laket sevel eur groaz war relegou ar re « a oa beziet eno :

« Iliz Keran a oa gouestlet da Zant Yann, ha meur a « gantved goude, e voe savet, e parrez Sant-Nouga, eur cha- « pel goant, ha laket ive dindan paeron iaez sant Yann; « atao eman en he sav, ha bep bloaz e vez graet pardon bras « enni. Eur bloavez, nebeud arak gouel Yann, en em gavas « skeuden ar Sant da goueza ha da derri! ar beleg en devoa « ar garg eus ar chapel, nec'het bras gand an darvoud-se a « gasas raktal, e sakrist betek Keran; eno e oa diou skeu- « denn, unan a-zioc'h an aoter, eun all er zakreteri, hag hou- « man a oa henvel mat ous an hini dorret; setu e voe graet « an taol, sioulik, heb gouzout da zen ebet, nemed an daou « veleg, hag ar sakrist-ha n'oa ket tost d'ezan anzav e oa « torret imach ar sant, rak tamallet e vije bet dezan. Pardon « kaer meurbed e voe graet e Sant-Yann, met a greiz-holl e « savas trouz war an dachenn! Keraniz o devoa anavezet o « sant, ha ne fote ket d'ezo e lezel da jench parrez!

— « Sant Yann a renk dont d'e gêr! kargomp hen war « hon diouskoaz! »

« Hag e rejont hervez o e'hoant, den ne gredas enebi « outo, rak pôted Keran a oa brudet da veza tud krenv.

« Adalek an dervez-ze, kloc'h Sant Yann, droug emnan, « a roas da glevet d'an holl, bep tro ma tinte : « Keraniz a « zo laeron! »

« Ha kloc'h koz Keran a zifenne e barisioniz en eur « gana : « Ar pezh ma 'z int ez int! evel ma maint emaint! » « Hevelep kaoz a zo ganto atao, met ne vez nemet diou « wech ar bloas : da zeiz ar pardon, ha d'an abardaez arak, « pa vez graet an tantad :

« Kloc'h Keran a zo, en amzer-man, a-ispilh etre daou « skoultr teo, en eur wezenn onn e-kichen eur maner, dem- « dost da Zant Yann. N'en deus ket kalz a labour, met e « vouez a vo skiltr, hag atao e sav gant Keraniz!

« Eun dro bennag ive-ha n'eo ket gevier eo, va-unan em « eus klevet-pa dosta an Ankou ouz ar maner, ar c'hloc'h « koz a sko, anezan e-unan, taoliou evel ma vije o sini an « angoni; ne bad ket pell ar zon, met lakat a ra an dud da « zont enno o-unan, da ziskenn en o c'housianz ha da zon- « jal : Daoust hag en em gavet eo va zro da vont, pa hej ar « c'hloc'h? »

En eur gloza he marvailh, ar vamm-goz a lavare eur ger diwarbenn ar maro; goulenn a rae ar c'hras da gaout eur maro mat, ha tud da bedi eviti evel ma pede evid ar re-all.

Bez he deus bet, euruz eo da viken, met dienez a zo anezi hag eus he marvailhou!

Bleun-Brug Lanuon

eus an 3 d'ar 7 a viz Gwengolo

I. — D'ar zadorn 3 a viz gwengolo, da 8 eur 30, e vezo digoret doriou diskonezadegou bloaveziek ar Bleun-Brug : an arzou kaer, ar vicherouriez hag al leorierez.

Da 9 eur e loc'ho ar c'hirri dre dan evit kas tud ar c'hendale'h da bardona da Landreger.

Da 10 eur, oferenñ en iliz-veur, e tal bez sant Erwan hag hini an Duk Yann V.

Goude lein ar bardonerien a dremenñ dre Louaneg, parrez m'eo bet sant Erwan, person enni, Perroz, ar Sklerder ha Tregastel.

Da 8 eur 30, diouz an noz, beilhadeg vreizek e sal vras an ti-kêr.

II. — D'ar zul, 4 a viz gwengolo, oferenñ-bred da 10 eur ha gousperou da 2 eur e iliz sant Yann ar Vali.

Raktal goudeze, abadenn vras war blasenn ar Mar-e'hallaec'h.

Diouz an noz e sal Sant Yann, c'hoariva breizek.

III. — D'al lun, 5 a viz gwengolo, dervez bras ar studiadedegou renet gand an A. Bellec, vikel vras Landreger, war adrenkidigez Breiz er bloaz 938 hag an ezomm ker bras all a zo d'he adrenka er bloaz 1938, ken dismantret ha ma 'z eo gand an divroerez.

Diouz an noz, c'hoariadeg, evel d'ar zul da noz, e sal sant Yann.

IV. — D'ar meur, 6 a viz gwengolo, devez bras ar Bleun-Brug, renet gand an A. Serrand, eskob sant Brieg ha Landreger, a brezego d'an oferenñ-bred. Kenstrivadegou ar c'han a vezo renet gand an A. Guy Ropartz.

Kenstrivadegou al lenn, an diplega hag ar prezegerez a vezo grêt, da heul, kenstrivadeg ar c'han, da lavaret eo, a-raok lein.

Goude lein, c'hoariadeg ha kaniri.

V. — D'ar mere'her 7, e vezo grêt eun dro e Goelo, evit gwelet Lanserv, an dachenn al lec'h m'eo bet trec'het, da vat, an Normaned, breman ez eus mil bloaz.

Distro dre Landreger evit lavaret kenavo da zant Erwan.

Goulenn diganeomp reolenn Goueliou Bleun-Brug Lanuon a vezo e gwerz, abenn an 20 a viz eost, evit 8 real. Kement hini a deuio d'ar goueliou a gavo el leor-se an holl sklerijenn en devezo c'hoant da gaout.

PARDON I. V. GOATKEO

Da hanter-eost a zeu e vezo grêt, e Serignac, c'houec'h- vet pardon an Itron Varia, e Goatkeo ha benniget gwer a liou ar chapel nevez.

An oferenñ bred a vezo kanet da 11 eur hag ar gousperou da 4 eur.

Ma fell d'ec'h gwelet eur pardon breizat, en eul lec'h dudius, it da hanter eost da Goatkeo.

KELEIER AR MIZ

BREZEL AR SPAGN

Daou vloaz a zo bet d'an 18 a viz gouere diweza abaoe m'ema ar brezel o tismantri ar Spagn ha, siouaz, n'eo ket ês gouzout pegeit e pado e'hoaz.

Eur skrivagner bras, an A. Olav Leroi en deus goulennet ouz arc'heskob Paris, petra zonje eskibien Frans diwarbenn ar brezel euzus-se hag a du gant pehini kostezenn e oant : « Eskibien Frans, eme ar c'hardinal Verdier n'emaint e tu « ebet ha ne glaskont nemet eun dra : ober vad d'an dudou « renzeudik, a zo bet grêt droug d'ezo gand ar brezel! »

MIGNONED FEIZ HA BREIZ

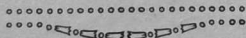
Charlez Grall ha Mari Cadiou a zo bet eureujet, e Cleder, d'an 28 a vezeven, gand an A. Sanquer, person Garlan. Yvon Marc ha Mari ar Bris a zo bet eureujet, e Cleder, d'ar 6 a viz gouere, gand an A. Mear, rener skolach Kastell-Paol.

Yvon ar Floe'h, kelenner e Sant Die, ha Mae'harit Villard a zo bet eureujet, e Sant Laurant ar mor d'an 23 a viz gouere, gand an A. Perrot, rener Feiz ha Breiz.

An A. Borgn, en deus kanet e oferenn genta, e Cleder, d'an 3 a viz gouere, deiz pardon Per.

An A. Cosquer, en deus kanet e oferenn genta, e Loc-Maria Plouzane, d'an 10 a viz gouere.

Mari-Jann Guillou, intanvez Rozee a zo bet beziet e Cleder, d'an 2 a viz gouere.

Klenved ar c'henou hag an dent

L. LAPIQUONNE SUCESSEUR DE
L. JEZÉQUEL

Tenner dent
Loret gant skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour
ha war gaoutchouk, hervez ar skouerioù diveza
Gwarantisa a ra e labour

RESEO A RA :

Bep Lun, e **LESNEVEN**, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn, e **BRASPARTS** hag er **FAOU**. — Ar c'habinet a gonsultationou a zo digor e Brest, 4, passage Saint Martin, abaoe eur beteg kreisteiz, ha da 2 eur beteg 6 eur. *Téléphone 0-16*

Yec'hed ar Vugale

ar **"SIROP FERET"**

a-eneb an Doken

Graet gant louzaouennou hag a gaver er mor, ar sirop-man a ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vliaz eus ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale hag hen.

« Ramplasi a c'hell erva' an emulsionou, an eol-moru, ar sirop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant an doken, an trouskleannou leaz, ar werbl, an doureier fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu war-lerc'h ar ruzel hag an dreo, etc.

En vente dans toutes les pharmacies.

Dépôt principal : **GRANDE PHARMACIE DU PROGRES**,
2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi), BREST.

Eun hano hepken ↑

Ar gwella marc'hadour lunedou a zo e **MONTRouLEZ!**...

LUNEDOU a bep seurd
evit an holl

Eun dibab eus an traou
gwella evit ar-re vouzar

Photos - Appareils - Plaques - Pellicules
(de toutes marques)

TI POITEL — Ti glas — Ti a fzians

War blasenn Thiers
MONTRouLEZ

TI KOZ L'OLIEROU

L'HOSTIS & JORDE, Successeurs

18, 27, rue Louis-Pasteur, 18, 27. — **BREST**

...Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj
eo en **HON TI** eo e kavoc'h ato ar muia da joaz hag an
dessiniou nevesa e mouchouerou ha tavancherou brodet.

SEIZ, MEZER, HA DANVEZ A BEP SEURT

*Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had
eged neus forz pehini all.*

Eun eskompt a **UGENT REAL DRE GANT** a vez roët
e marc'hadourez, ha **DEK DRE GANT** d'ar familhou ni-
verus diwar diskouez o c'hartenn.